

การตรวจงานเขียน

พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล

บทนำ

ผู้สอนการเขียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนระดับใหญ่กว่าประโยค เช่น ความเรียง จดหมาย เป็นต้น คงทราบกันดีว่าการตรวจแก้งาน (correction) ที่นักเรียนส่งมาเป็นส่วนสำคัญยิ่งของการสอนการเขียน คือ มีบทบาทถึงหนึ่งในสามของวิชาการเขียนทั้งหมด เพราะเมื่อผู้สอนเสนอบทเรียนที่เป็นทฤษฎีหรือเทคนิคการเขียนต่าง ๆ แล้ว ก็ต้องมอบหมายงานให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะนั้น ๆ เมื่องานเสร็จแล้วก็ถึงขั้นตอนการตรวจแก้ และผู้สอนเองจะทราบว่านักเรียนมีความสามารถหรือไม่อย่างไรย่อมต้องตรวจงานของนักเรียน การเรียนการสอนวิชาการเขียนจะไม่สมบูรณ์หากไม่มีการตรวจแก้งานของนักเรียน ผู้สอนการเขียนส่วนมากคงมีประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจงานเขียนของนักเรียนว่าเป็นภาระที่หนักใจ หนักแรง และสติปัญญามิใช่น้อย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแก้ไขกลับไปให้แล้ว นักเรียนสนใจแต่เพียงคะแนนที่ได้รับเท่านั้น และเมื่อส่งงานชิ้นใหม่มาก็ยังคงทำผิดเหมือนเดิมอีก เช่นนี้แสดงว่า การตรวจแก้งานไม่ก่อให้เกิดผลในการเรียนรู้ การตรวจงานที่มีประสิทธิผลจึงควรเป็นส่วนของการสอน (teaching device) เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของตนเองแล้วจะได้ไม่ทำผิดเช่นนั้นอีก การตรวจงานจึงควรทำหน้าที่ตอบสนอง (feedback) ในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถทราบว่างานของตนผิดถูกประการใด ดังเช่น วีเวอร์ส (1972 : 256) เสนอการตรวจงานเขียนแบบอุดมคติ คือทันทีที่นักเรียนเขียนเสร็จ ผู้สอนต้องอ่านแล้วแก้ไขโดยไม่ล่าช้า เพื่อวัตถุประสงค์ในการตอบสนองขบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างฉับพลัน การตรวจงานในบทความนี้จะกล่าวถึงในแง่ของการเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน มิใช่การตรวจงานในแง่การทดสอบ (testing) เพราะการตรวจงานเขียนของนักเรียนโดยให้แต่คะแนนหรือเกรดอย่างเดียวนั้นไม่ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับปรุงการเขียนของตนให้ดีขึ้นได้เลย บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอวิธีตรวจงานเขียนที่จะเอื้อประโยชน์แก่นักเรียนเป็นประการสำคัญ โดยเล็งเห็นคุณค่าของการตรวจงานว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการสอนการเขียน มิใช่

เป็นเรื่องหลังจากอันเป็นบทบาทของผู้สอนฝ่ายเดียว

ชนิดของการตรวจ

ตามปกติแล้วการตรวจย่อมต้องสัมพันธ์กับบทเรียนที่สอน เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถสัมฤทธิ์ทักษะที่สอนในบทเรียนหรือไม่ การเขียนในระดับที่สูงกว่าประโยค กล่าวคือ ระดับข้อความ (discourse) นั้น ส่วนประกอบที่สำคัญคือ การใช้ภาษา (Linguistic Structure) และการเรียบเรียง (Rhetorical Structure) ดังนั้น การตรวจงานเขียนในระดับนี้จึงแบ่งออกเป็นสองส่วนดังกล่าวนี้

1. การใช้ภาษา (Linguistic Structure)

ในสมัยที่นิยมสอนภาษาต่างประเทศด้วยวิธีการฟัง - พูด (audiolingualism) เชื่อกันว่าความผิดในการใช้ภาษา "เป็นบาป" เพราะฉะนั้นผู้สอนจะต้องตรวจแก้ความผิด (error) ทุก ๆ ลักษณะในทันทีที่พบ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดที่ผิดในการใช้ภาษา (Hendrickson 1978: 387) ผลที่มาจากความเชื่อนี้ก็คือ งานของนักเรียนที่เต็มไปด้วยหมึกแดงที่เกิดจากผู้สอนแก้สิ่งที่นักเรียนเขียนผิด การตรวจงานเช่นนี้ก่อให้เกิดผลทางจิตวิทยา คือ ทำให้นักเรียนท้อแท้ผิดหวังสูญเสียความมั่นใจในความสามารถของตน ในแง่จิตวิทยาแล้วสิ่งที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้มักจะเป็นรางวัลซึ่งในที่นี้ก็คือความรู้สึกในความสำเร็จ (sense of achievement) มากกว่าจะเป็นการลงโทษ การตรวจงานที่ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความล้มเหลวมากกว่าความสำเร็จ ย่อมไม่เป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน และการตรวจงานที่แก้ที่ผิดทุกอย่างยังทำให้นักเรียนมุ่งไปที่ความถูกต้องสมบูรณ์ (perfection) ของภาษามากกว่าการใช้ภาษาเพื่อสื่อความเข้าใจ (communication) คัมป์ (1972: 213) กล่าวว่า "That it is a mistake in itself to mark all the mistakes in a student composition." และ "That the correction of grammatical errors is only a subsidiary aim in teaching composition."

เมื่อพบว่าการแก้ที่ผิดทุกประเภท (all error correction) มีผลเสียแก่นักเรียนจึงมีผู้เสนอให้มีการตรวจแบบแบ่งประเภทที่ผิด (selective error correction) เบอรัท และ

กิปาร์สกี (1972) แบ่งความผิดทางการใช้ภาษา (linguistic error) ออกเป็น 2 ประเภทคือ

(1) ความผิดประเภทที่ทำให้ผู้อ่านที่เป็นเจ้าของภาษาไม่เข้าใจข้อความที่เขียน หรือมีเด้นักทำให้ตีความหมายผิด ความผิดประเภทนี้เรียกว่า Global error มีตั้งแต่ระดับความหมายของคำ (lexical error) เช่น ใช้คำว่า "clock" แทน "wristwatch" ระดับหน่วยคำ (morphological error) เช่น "The girl is suprising." แทนที่จะใช้ "The girl is surprised." นอกจากนี้ก็มีระดับประโยค (syntactic error) เช่น "At last they found their sheeps without frozen." แทน "were not "

(2) ความผิดประเภทที่ผิดหลักไวยากรณ์ แต่อย่างไรก็ตามเจ้าของภาษาสามารถอ่านเข้าใจได้ ความผิดประเภทนี้เรียกว่า Local error มีอยู่ในระดับความหมายของคำ เช่น "The small boat runs fast in the sea." ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้คำที่ถูกต้องคือ "moves" ผู้อ่านข้อความนี้ก็เข้าใจเนื้อความได้ ในระดับหน่วยคำ เช่น He start his business two years ago. การใช้ tense ผิด แต่จากข้อความในประโยคทำให้ผู้อ่านเข้าใจความได้ ระดับประโยค เช่น They are studying at Room 201. แม้จะใช้บุรพทศกัมภ์ไม่ได้ทำให้เกิดความเข้าใจผิด

การตรวจแบบแบ่งประเภทความผิด เช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนทราบว่า ความผิดประเภทใดที่ทำให้ข้อเขียนของเราไม่สื่อความหมาย ดังนั้นเขาจะต้องแก้ไขในความผิดแบบนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ การตรวจแบบไม่แยกประเภท นักเรียนย่อมมองไม่เห็นว่าคุณผิดใดสำคัญ เขาจึงมีภาระหนักที่จะต้องแก้ไขทุกประเภท ซึ่งมากเกินไปที่จะทำสำเร็จได้ และที่จริงแล้วเป็นการยากจนแทบเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ข้อเขียนของคนต่างชาติไร้ความผิดทั้งปวง จุดประสงค์ของการสอนการเขียนในระดับชั้นคือ ให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น หรือสาระความต่าง ๆ อย่างชัดเจนโดยการเขียน การที่นักเรียนสามารถเขียนให้เจ้าของภาษาอ่านเข้าใจได้ก็น่าจะเป็นความสำเร็จที่น่าพอใจ

นอกจากนั้นการตรวจแบบนี้หากพบว่านักเรียนผู้ใดทำความผิดประเภท global error น้อยมาก แต่ขณะเดียวกันกลับมีความผิด local error มาก ผู้สอนก็จะแนะนำให้เขาแก้ไขความผิดประเภทนี้ได้โดยการให้แบบฝึกหัดทางไวยากรณ์ หรือโดยวิธีอื่น ๆ อันเป็นการแก้ไขเฉพาะจุดที่

เป็นปัญหา และสามารถทำให้สำเร็จได้ในระยะเวลาไม่นานนัก

2. การเรียบเรียง (Rhetorical Structure)

การเรียบเรียงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะทำให้การเขียนดีหรือไม่ จึงเป็นสิ่งที่ต้องสอนในบทเรียนเรื่องการเขียน ดังนั้นในการตรวจงานเขียนจึงมีตรวจแต่ข้อผิดพลาดทางภาษาเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงการเรียบเรียงของนักเรียนด้วย เพื่อแนะนำว่าเรียบเรียงอย่างไรจึงจะทำให้ข้อเขียนชัดเจนน่าสนใจ และการเรียบเรียงเรื่องนั้นก็มีส่วนทำให้ข้อเขียนมีประสิทธิภาพในการสื่อความหมายอีกด้วย ปาล์มเมอร์ และกิมบอล (1981) เน้นว่า การสื่อความหมายของข้อเขียน (the paper's overall communicativity) อันได้แก่การเรียบเรียงรายละเอียดที่สนับสนุนใจความหลัก การเน้นประเด็นสำคัญ เป็นต้น เป็นสิ่งสำคัญกว่าความถูกต้องทางการใช้ภาษา (syntactic and mechanical correctness) ดังนั้นเขาทั้งสองจึงคิดวิธีการตรวจงานเขียนโดยให้นักแก้การสื่อความหมายมากกว่าความถูกต้องของภาษา วิธีของเขาผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมนำมาใช้ในการตรวจงานด้านการเรียบเรียง เนืองด้วยแจ้งรายละเอียดในการเรียบเรียงอย่างชัดเจน จึงคัดมาเฉพาะเรื่องการเรียบเรียงดังนี้ (Palmer and Kimball 1981 : 85-87)

Comprehensibility of Essay

1. Propositional Content

Statements are comprehensible on a single fast reading only.

2 - Consistently comprehensible

1 - Inconsistently comprehensible

Most comprehensible, though some are not -

0 - Generally incomprehensible

Handwriting so poor essay is difficult to read rapidly

Essay too short to judge

2. Thesis statement

Essay has an explicit statement of purpose which limits the topic and sets up procedure or divisions.

2 - Explicit, limiting, sets up procedure or divisions

- 1 - Explicit but not limiting : doesn't set up procedure or divisions
Implicit but not expressed
Depends on title or assigned topic for thesis
Thesis not completely relevant to topic
 - 0 - No thesis statement, implicit or explicit
Thesis irrelevant to topic
Thesis statement difficult to understand
Essay too short to judge
3. Logical development of thesis
- Ideas are grouped into logical categories and are presented in an orderly way.
- 2 - Well grouped and well ordered
 - 1 - Inconsistently grouped
Grouped, but not well ordered
Grouped, but relevance to thesis unclear
 - 0 - No apparent grouping or order
Grouping or order is difficult to understand
Essay too short to judge
4. Paragraph and topic sentences
- Paragraphs are formally indicated at logical junctures and are unified by a limiting topic sentence.
- 2 - All paragraphs formally indicated, all unified by limiting topic sentences
 - 1 - Paragraphs inconsistently indicated
All paragraphs have topic sentences, but all are not limiting
Paragraphs unified, but some have no explicit topic sentence
Paragraphs formally indicated and have topic sentences, but some are not unified
 - 0 - No formal paragraphs
Nearly every sentence punctuated as a paragraph
Paragraphs indicated, but at illogical junctures
Paragraphs indicated, but topics difficult to understand

5. Concreteness

Topic is supported with relevant concrete examples, facts, details, definitions, etc.

2 - Support concrete and relevant

1 - Support concrete, but not always relevant

Support relevant, but not always concrete

Support inconsistently concrete and relevant

0 - Support too general

Support irrelevant

Support difficult to understand

Essay too short to judge

6. Transitions

Paragraphs and ideas within paragraphs are connected by explicit and effective transition words or phrases.

2 - consistent, explicit and effective use of transitions

Essay smooth because writer uses reference, parallelism, repetition, etc. in place of transitions

1 - Transitions either mechanical or all-purpose

Transitions inconsistent; reader feels a lack in some places

0 - No transitions

Some transitions, but generally either incorrect or highly mechanical

Essay too short to judge

การตรวจเรื่องการเรียบเรียงโดยใช้วิธีการของปาล์มเมอร์และคิมบอลล์ จะชี้ให้นักเรียนเห็นข้อบกพร่องในการเรียบเรียงได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังทราบว่าสาเหตุของข้อบกพร่องนั้นด้วย จึงทำให้การแก้ไขทำได้ถูกต้องและช่วยให้นักเรียนเขียนดีขึ้นได้ แต่ถ้าผู้สอนตรวจการเรียบเรียงงานของนักเรียนด้วยการให้เกรดหรือคะแนนเพียงอย่างเดียว นักเรียนจะไม่ทราบว่าอะไรเป็นสาเหตุให้เขาได้คะแนนนั้น ๆ และเมื่อให้แก้ไขก็ยอมทำไม่ได้

วิธีตรวจเรื่องการเรียบเรียงอีกแบบหนึ่งซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมคือ ของซูลลิแวน (1976 : 151) ซึ่งเป็นการตรวจที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากงานของตน

	A	B	C	D	E
1. Is the topic sentence clearly stated?					
2. Is the paragraph well developed and organized?					
a. Does the paragraph contain one central idea only?					
b. Is the topic adequately developed or supported?					
c. Is the paragraph unified and coherent?					
d. Does the paragraph have continuity or smooth transition?					

จะเห็นได้ชัดว่าการตรวจทั้งสองแบบนี้ มิใช่เป็นการทดสอบหากแต่เป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่ทำ เมื่อรู้สาเหตุเฉพาะแล้วก็ควรจะสามารเขียนได้ดีขึ้น เมื่อแก้ไขข้อผิดพลาดเหล่านั้นแล้ว

เทคนิคการตรวจงานเขียน

ผู้ตรวจงานเขียนของนักเรียนไม่จำเป็นต้องเป็นผู้สอนคนเดียวเท่านั้น การให้ผู้สอนรับภาระการตรวจงานแต่ผู้เดียวบางครั้งก็เกิดผลเสีย คือ เป็นการเพิ่มภาระให้ผู้สอนโดยเฉพาะผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาย่อมต้องใช้เวลาในการตรวจงานเขียนมากพอควร ถ้าผู้สอนให้นักเรียนทำงานมากเท่าใดผู้สอนยิ่งมีงานหนักมากขึ้น อันก่อให้เกิดการล่าช้าในการตรวจงาน และการตรวจงานที่ดีตามอุดมการณ์ของการสอนภาษานั้นต้องตรวจคืนให้นักเรียน โดยทันทีขณะที่ยังคิดถึงงานชิ้นนั้นอยู่ มิ

ใช้ผู้สอนเอาไปเก็บไว้จนนักเรียนหมดความสนใจในงานชิ้นนั้นแล้ว ถ้าเป็นเช่นนั้นการเรียนรู้ที่
 คึกไม่เกิด ดังนั้นเพื่อให้การตรวจงานมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยในการเรียนของนักเรียนและ
 ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นภาระแก่ผู้สอนจนเกินไป ผู้เขียนขอเสนอวิธีตรวจงานดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนตรวจ (Teacher-correction) การตรวจแบบนี้เป็นประเพณีปฏิบัติกัน
 มาช้านานว่าเมื่อทำงานเสร็จก็ต้องส่งครูผู้สอนตรวจ แต่ผู้สอนควรจะตรวจอย่างไรจึงจะช่วยให้
 นักเรียนเขียนได้ดีขึ้น การที่ผู้สอนตรวจและแก้ที่ผิดมาให้หมดนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียน จริง
 อยู่นักเรียนที่คืบบาง (ซึ่งมีน้อยมาก) อาจจะไปศึกษาว่าครูแก้ได้อย่างไร และกลับมาถามว่าทำ
 ไม่จึงแก้เช่นนั้น อย่างไรก็ตามนักเรียนบางคนก็เพียงแค่ดูผ่านไปเฉย ๆ โดยไม่ซึมซาบว่าอะไร
 เป็นความผิด วิธีแก้ปัญหานี้คือผู้สอนอาจจะแก้ให้เฉพาะที่ผิดประเภทที่ทำให้อ่านไม่รู้เรื่อง (global
 errors) แต่ขีดเส้นใต้เพียงอย่างเดียวสำหรับความผิดประเภทที่พออ่านรู้เรื่อง เช่น ความผิดทาง
 ไวยากรณ์ต่าง ๆ (local errors) สิ่งที่สำคัญก็คือนักเรียนจะต้องไปเขียนแก้ (rewrite) งาน
 ที่ผู้สอนแก้ให้บางส่วนนักเรียนกลับมาส่งอีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นสำหรับงานชิ้นหนึ่งนักเรียนต้องทำถึงสอง
 ครั้ง คือ เขียนส่งให้ผู้สอนตรวจ แล้วนักเรียนกลับไปเขียนแก้ไขใหม่ตามที่ได้รับคำแนะนำ การให้
 นักเรียนกลับไปเขียนซ้ำแก้ไขใหม่นั้นนอกจากจะทำให้เขาเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของแก้แล้ว ยังเป็น
 การสอนให้นักเรียนมีความระมัดระวังในการเขียนอีกด้วย กล่าวคือ ได้สังเกตเห็นว่าความผิดบางอย่าง
 เกิดจากความเลินเล่อพลอเรอ มิใช่เกิดจากความไม่รู้ จากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง การใช้
 เทคนิคการตรวจเช่นนี้เป็นที่พอใจของนักศึกษามาก เขาได้รับความรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด การต้องแก้
 งานของตนเองเป็นงานที่ท้าทายความสามารถของตนเองและเขาจะจดจำไม่ทำผิดเช่นนั้นอีก นับว่า
 เป็นวิธีการที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การตรวจพร้อมกันทั้งชั้น (Whole Class Correction) บางครั้งเพื่อเป็นการ
 เปลี่ยนบรรยากาศจากผู้สอนตรวจอยู่คนเดียว มาเป็นช่วยกันตรวจโดยนักเรียนทั้งชั้น การตรวจแบบนี้
 ผู้สอนต้องเลือกงานของนักเรียนบางคนขึ้นมาเขียนบนกระดาน หรือพิมพ์แจกนักเรียนคนอื่น ๆ แล้วนัก
 เรียนทั้งชั้นก็ช่วยกันแก้ที่ผิดโดยมีผู้สอน เป็นผู้แนะนำและอธิบาย การตรวจแบบนี้มีข้อดีคือ นักเรียนได้
 เรียนรู้ข้อผิดและวิธีแก้ไขให้ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามข้อเสียของวิธีนี้ก็คือนักเรียนบางคนอาจรู้สึก

ไม่พอใจที่งานของตนถูกเลือกขึ้นมาแก้ไขในห้อง โดยถือว่าเป็นการประจานตนเอง ดังนั้นผู้สอนหากจะใช้วิธีนี้จึงควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเจตนาของการตรวจแบบนี้ และไม่แจ้งว่าเป็นงานของผู้ใด นอกจากนี้ยังมีปัญหาในขณะแก้พร้อมกัน นักเรียนที่เก่งก็จะเห็นที่ผิดได้เร็วกว่าบางคน คนที่ตามไม่ทันอาจจะไม่พอใจได้

3. การตรวจเป็นคู่ (Peer Correction) เพื่อแก้ปัญหที่อาจเกิดในการตรวจพร้อมกันทั้งชั้น ผู้สอนสามารถเปลี่ยนมาให้นักเรียนตรวจแก้งานโดยทำงานร่วมกันเป็นคู่ การจับคู่เพื่อให้มีการช่วยเหลือกันจึงควรจัดคนเก่งคู่กับคนไม่เก่ง เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนจากเพื่อนได้ ขณะเดียวกันการจัดคู่ที่มีความสามารถเท่ากัน ก็มีผลคือ ทั้งสองคนมีปัญหคล้ายกันจะได้ช่วยกันคิดแก้ไขได้ การตรวจแบบนี้นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นคู่โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา

การตรวจทั้งสามแบบนี้เน้นการที่นักเรียนมีโอกาสที่ฝึกเองและแก้ไขที่ผิดด้วยตนเอง อันจะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องความถูกต้อง (accuracy) ในการเขียนทั้งด้านการใช้ภาษาและการเรียบเรียง วิธีตรวจเช่นนี้หากกระทำสม่ำเสมอจะช่วยแก้การเขียนผิดของนักเรียนได้ นักเรียนจะคุ้นเคยจนถือเป็นนิสัยที่จะต้องเขียนอย่างถูกต้องด้วยความระมัดระวัง เพราะตัวเขาเองจะเป็นผู้รับผลของการกระทำคือการเขียนของเขา ถ้าเขาเขียนผิดมากมาย ตัวเขาเองจะต้องเป็นผู้ที่แก้ที่ผิดเหล่านั้น ผู้สอนมีใช้มีหน้าที่พิสูจน์อักษร (proof reader) สำหรับงานเขียนของนักเรียน เมื่อผลเป็นเช่นนี้ย่อมถือได้ว่าการตรวจงานมีส่วนให้เกิดความสำเร็จในการเรียนการสอนการเขียน

เอกสารอ้างอิง

- Hendrickson, James. 1978. "Error Correction in Foreign Language Teaching Resent Research and Practice." The Modern Language Journal, 8 : 387-389.
- Hendrickson, James. 1981. "Systematic Correction and Analysis of Composition Errors." Error Analysis and Error Correction in Language Teaching, SEAMEO Regional Language Centre, Occational Papers No. 10 : 25-43.
- Knapp, Donald. 1972. "A Focused, Efficient Method to Relate Composition Correction to Teaching Aims." in Teaching English as Second Language, ed. H.M. Allen and R.N. Campbell. New York : Mc Graw-Hill.
- Monreal, Maria Eugenia. 1981. "Correcting Written Work." English Teaching Forum, 3 : 42.
- Palmer, Adrian S. and Margot C. Kimball. 1981. "A Criterion-Based Composition Grading System." Guidelines for Writing Activities, 6 : 68-87.
- Rivers, Wilga M. 1972. Teaching Foreign-Language Skills. Chicago : The University of Chicago Press.
- Sullivan, Katherine e. 1976. Paragraph Practice. New York : Mac Millan Publishing Co., Inc.
- Witbeck, Michael C. 1976. "Peer Composition Procedures for Intermediate and Advanced ESL Composition Lessons." TESOL Quarterly, 3 : 321-326.